

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Duplici conclusione utraque difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ARTICULUS V.

*Utrum in casu quo una persona divina plures
humanitates assumeret, vel e contra plu-
res personae unam assumerent hu-
manitatem, essent tunc unus
homo, vel plures?*

IN hujus difficultatis resolutione triplex ver-
satur sententia. Prima asserit quod in casu quo
una persona divina duas assumeret humanitates,
esset dicenda duo homines, non unus. Ita Sco-
tus, Durandus, Altiſiodorensis, & Capreolus,
quos sequitur Vazquez. Secunda est Cajetani &
Medinae hic artic. 6. existimantium in casu quo
tres personae assumerent eandem humanitatem,
fore tres homines simpliciter in una natura. Tera-
tia, quae communior est in Schola D. Thomae,
docet quod in utroque casu non essent plures
homines, sed unus tantum.

§. I.

*Duplici conclusione utriusque difficultatis
resolvitur.*

Dico primo: In casu quo una persona divina
duas humanitates assumeret, diceretur unus
homo, non duo.

Probaturs primo ex D. Thoma hic artic. 7. ad 2.
ubi ait: Si persona divina assumeret duas naturas hu-
manas, propter unitatem suppositi, diceretur unus ho-
mo habens duas naturas humanas: Ergo ex D. Tho-
ma persona assumens duas naturas humanas, es-
set unus homo, non duo.

Confirmatur ex eodem S. Doctore 1. p. q. 36.
art. 4. ad 2. ubi docet quod licet Pater una pro-
prietate sit principium Filii, & alia Spiritus San-
cti: non tamen dicendus est plura principia, quia
implicaretur pluralitas suppositorum: Ergo pa-
riter una persona, propter duas humanitates as-
sumptas, non dicitur duo homines, sed unus ho-
mo, propter unitatem suppositi, utramque na-
turam terminantis.

Probaturs secundo conclusio: In Christo repe-
riuntur duae naturae substantiales, nempe divina
& humana, & tamen quia personalitas per quam
in utraque natura subsistit, est una, non dicuntur
duae substantiae, sed una substantia: Ergo pariter
in casu duplicis humanitatis assumptae ab eadem
persona, non dicerentur duo homines, sed unus
homo.

Probaturs tertio conclusio ratione fundamen-
tali: Ad multiplicationem concreti substantivi, non
sufficit sola multiplicatio formarum, sed requiritur
ulterius multiplicatio suppositorum: At hoc no-
men homo est concretum substantivum, & alias in
casu posito non esset nisi una persona, quavis es-
sent duae naturae humanae: Ergo tunc non esset nisi
unus homo. Minor est certa, Major vero comu-
niter docetur in summis, & variis potest decla-
rari exemplis: Nam, ut supra dicebamus, etiam
Pater divinus habeat in se virtutem generandi Fi-
lium, & virtutem spirandi Spiritum Sanctum, non
dicitur duplex principium, sed unum, propter u-
nitatem suppositi. Item pater & filius in creatis
sunt nomina substantiva, & tamen quamvis de-
mus patrem plures filios respicere pluribus rela-
tionibus paternitatis, non dicuntur plures patres,
sed unus pater: Et quamvis filius pluribus rela-
tionibus

sed ratione potentiae naturalis, quae cum uno est. A
fectu formali primario & secundario extensivè
& intensivè adequatur; ac proinde non potest
una & eadem quantitas, etiam de potentia abso-
luta, duas extensiones adequatas in ordine ad lo-
cum praestare; natura vero creata terminatur à
persona divina ratione potentiae obedienciae, quae
licet à qualibet persona divina adequatè in-
tensivè terminetur, à nulla tamen illarum termi-
natur adequatè extensivè, ita ut quod convenit
divinae naturae connaturaliter, naturae creatae con-
veniat obedienciae.

Obijcies secundò: Implicat idem numero acci-
dens simul recipi in pluribus subjectis, ut do-
cent communiter Thomistae in Metaphysica: Ergo
B & unam numero naturam subsistere in tri-
bus suppositis.

Sed nego consequentiam & paritatem: Ratio
disparitatis est, quia cum accidens desumat suam
unitatem numericam à subjecto, si idem numero
accidens existeret in pluribus subjectis simul, es-
set idem numero ex suppositione, & diversum
numero, juxta diversitatem subjectorum: At ve-
rò natura substantialis non habet suam unitatem
numericam à persona, sed potius è contra ipsa
persona, si sit creata, sumit suam unitatem nu-
mericam à natura quae in ea subsistit.

Obijcies tertio: Implicat naturam creatam su-
stineri in uno supposito, & simul transire ad aliud:
C Sed si terminata à Verbo, posset simul terminari
à aliis ex personis divinis sifteret in uno suppo-
sito, & simul ad aliud transiret: Ergo implicat
naturam creatam, unitam uni personae divinae, &
in illa subsistentem, simul alteri personae uniri.
Major est certa, non sifteret in uno supposito, & si
simul transire ad aliud, est siftere & non siftere si-
mul, quae contradictorie opponuntur. Minor autè
probaturs: Subsistere in Verbo idem est quod si-
stere in illo, ut ex ipsa nominis aetymologia vide-
tur: Sed humanitas terminata à Verbo, subsistit
in illo: Ergo si posset simul alteri personae uniri,
sisteret in uno supposito, & non sifteret in illo.

Respondetur, concessa Majori, negando Minore-
tem, ad probationem nego Majorem; naturam
enim subsistere in alieno supposito, non est si-
stere in illo, sicut subsistere in proprio supposito, non
est in illo siftere: ut constet in natura divina, quae
subsistens in Patre, non sifteret in illo, cum exclu-
sione subsistendi in aliis suppositis; sed subsistere
in alieno supposito, est ab illo sustentari & ter-
minari, cum qua terminatione stat terminari per
aliud, ut constet in eodem exemplo.

Obijcies quartò: Si natura creata posset esse si-
mul in pluribus divinis personis, esset infinita:
Sed hoc repugnat; Ergo & illud. Sequela pro-
batur: Ex eo colligimus naturam divinam esse
infinitam, quod in pluribus suppositis subsistat: B
Ergo si pariter natura creata posset esse simul in
pluribus divinis personis, infinita erit.

Respondetur negando sequelam, & ad ejus pro-
bationem, distinguo Antecedens; quia potest esse
in pluribus suppositis, connaturaliter, ea exigenti-
do, & sibi identificando, concedo Antecedens.
Quia potest esse in pluribus suppositis absolute,
aut per potentiam obediencialem, nego Antece-
dens, & Consequentiam: Natura enim creata
esse potest in pluribus suppositis non connatura-
liter, nec ab intrinseco ea exigendo, nec per iden-
tificationem cum illis; sed tantum per non repugnati-
tiam, & potentiam obediencialem, ut paragra-
pho praecedenti declaravimus.

tionibus filiationis respiciat patrem, & matrem, non dicuntur plures filii, sed unus filius. Similiter quamvis Christus plures habeat filiationes, unam temporalem ad Virginem, aliam æternam ad Patrem non dicitur plures filii, sed unus, ut docet Nazianzenus orat. 31. Demum hæc nomina, *irreflexæ & Dominus*, substantiva sunt, & tamen habens plures artes, non dicitur plures, sed unus artifex; & dominus plures habens servos, esto illos per plures relationes domini respiciat, non dicitur plures sed unus dominus, ut docet Augustinus 7. de Civit. cap. 20. dicens: *Nunquid sumus homo in diversis rebus autas habet potestates, aut duas artes, quia singulis, tum diversa via est, ideo duo iudices aut duo dicuntur artifices?* Ergo ad multiplicationem nominis substantivi, non sufficit multiplicitas formæ, sed insuper pluralitas suppositorum requiritur. Unde D. Athanasius in Symbolo docet quod tres personæ divinæ non sunt tres increati, sed unus increatus, nec tres omnipotentes, sed unus omnipotens, quia hæc nomina substantivè usurpat: si enim adjectivè sumantur, tres increati, & tres omnipotentes dici possunt, quia ad multiplicationem nominis adjectivi, non requiritur multiplicatio formæ significatæ, sed sufficit subjectorum seu suppositorum pluralitas.

97. Dico secundò: In casu quo tres personæ assumerent unam humanitatem, non essent plures homines, sed unus homo, ita expresse docet S. Thomas hic art. 6, ad 1. Nec valet interpretatio Cajetani & Medina dicentium illum non loqui de unitate simpliciter, sed secundum quid. Tum quia S. Doctor ait tres personas divinas assumere eandem humanitatem, esse unum hominem, propter unitatem humanitatis, sicut sunt unus Deus, propter unam Deitatem: Sed sunt unus Deus simpliciter, propter unam Deitatem: Ergo sentit in casu nostræ quæstionis, fore simpliciter unum hominem, propter unam humanitatem. Tum etià, quia si hæc interpretatio valeret, posset etià D. Thomas eodem modo explicari, cum docet art. 7, ad 2. in casu quo una persona divina duas humanitates assumeret, fore unum hominem, cum eodem modo in utroque casu loquatur, imò utrumque æquiparet art. 6, in corpore: At hoc non admittunt Cajetanus & Medina, sed fatentur in casu quo una persona divina duas humanitates assumeret, fore unum hominem simpliciter: Ergo eorum interpretatio legitima est.

98. Potest insuper suaderi conclusio ratione ejusdè Doctoris Angelici. Tres personæ divinæ sunt simpliciter unus Deus, quamvis sint plura supposita, quia natura est una in illis: Ergo pariter si assumerent eandem humanitatem, quamvis essent plura supposita, quia natura esset una, foret unus homo simpliciter.

99. Respondet primò Cajetanus, negando Consequentiam, quia tribus personis divinis non solum convenit una numero natura divina, sed etiam unus numero Deus in Deitate subsistens per subsistentiam absolutam, & ideo dicuntur unus numero Deus: in casu autem nostræ quæstionis, etsi tribus personis conveniat una numero humanitas, non tamen illis convenit unus numero homo, quia non datur unum subsistens in humanitate commune tribus personis.

100. Sed contra primò: D. Thomas 1. part. qu. 39. art. 3. probans tres personas divinas esse unum Deum, non recurrit nisi ad unitatem formæ significatæ per hoc nomen Deus, scilicet Deitatis. Similiter probans qu. 36. art. 4. quod Pater &

A Filius sunt unum principium Spiritus Sancti, ostendit ex unitate proprietatis significatæ: per hoc nomen principium: Ergo hæc solutio & doctrina Cajetani, non est ad mentem D. Thomæ.

Secundò, tres personas divinas esse simpliciter unum Deum, est propositio de fide: Quod autem datur in Deo subsistentia absoluta, communis tribus personis, est tantum sententia probabilis: Ergo illi alligandam non est veritas prædictæ propositionis, sed independenter ab illa sententia dicendum est, tres personas esse simpliciter unum Deum, propter unitatem formæ significatæ per hoc nomen Deus, scilicet Deitatis.

B Respondet secundò Medina, negando etiam consequentiam & paritatem, & assignando rationem discriminis, nempe quòd Deitas est de cum personis divinis, humanitas autem ab illa realiter distinguitur.

Sed nec etiam hæc solutio magis satisfacit, nam identitas naturæ divinæ cum personis, & negatio identitatis humanitatis cum illis, facit quidem Deitas in abstracto prædicetur de personis & humanitas in abstracto non possit prædicari de illis: ut autem una & non altera in concreto singulariter prædicetur, nihil conducere potest, quòd hic probo. Differentia prædicta non tollit quòd minus utraque sumpta in concreto prædicetur de personis: Ergo nec facit quòd una singulariter & altera pluraliter prædicetur de illis.

C Respondent tertio quidam Recentiores extra Scholam D. Thomæ, assignando aliam rationem discriminis: Deus enim (inquunt) naturam divinam significat de formali & in recto, ac proinde numerum vel unitatem petit accipere ab illa: unde cum Deitas sit una simpliciter, in tribus personis, tres personæ dicuntur simpliciter unus Deus: homo autem prout dicitur de persona divina, non significat humanitatem in recto, sed subsistentiam in humanitate: cumque in nostro casu, quamvis una sit humanitas, subsistentia in illa sint plures, sit consequens ut absolute & simpliciter plures homines dicantur.

D Sed hæc etiam solutio falso nititur fundamento, nempe quòd homo, ut dicitur de persona divina, significet in recto subsistentiam, & in obliquo naturam: Nam homo de nobis & de Filio Dei univocè prædicatur, ut fatentur omnes Theologi: At si ut dicitur de Verbo, in recto importaret subsistentiam, illamque significaret, & prout dicitur de nobis in recto significaret humanitatem, non prædicaretur de verbo & de nobis univocè, cum natura creata & subsistentia increata, univocè non conveniant: Ergo homo ut dicitur de persona divina non significat subsistentiam in recto, sed humanitatem. Consequentia manifesta est, nam prout dicitur de nobis, humanitatem non verò subsistentiam significat in recto, ut illi Recentiores fatentur.

E Confirmatur: Si homo ut dicitur de persona divina significaret in recto subsistentiam, & in obliquo naturam, idem significaret & eodem modo quo persona: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela patet, nam persona in recto subsistentiam significat, & naturam in obliquo: Ergo in homo ut dicitur de persona divina in recto subsistentiam significat, & in obliquo naturam idem significat & eodem modo quo persona, Fallax autem consequentis probatur. Persona non univocè sed analogicè dicitur de nobis & de Christo, cum Christus sit persona increata, nos autè creatæ sumus personæ: Sed homo de nobis & Christo univocè

univoce prædicatur: Ergo ut dicitur de Christo
non est idem in significando quod persona.

Confirmatur amplius: Si homo ut dicitur de
persona divina, de formali in recto non naturam,
sed substantiam in natura importaret, ideo ef-
ficeret quia non pro natura supponit, sed pro ha-
bente naturam: At hæc ratio non valet: Ergo
&c. Major patet, Minor verò ostenditur primo:
Homo, etiam prout de nobis dicitur, non suppo-
nit pro natura in recto, sed pro habente natu-
ram; aliis hæc propositio esset falsa, Petrus est
homo, sicut hæc, Petrus est humanitas; & tamen
prout de nobis prædicatur, non significat sub-
stantiam, sed naturam in recto: Ergo ex eo quod
prout dicitur de persona divina, non supponat
pro natura, sed pro habente naturam, non sequit-
ur quod prout sic substantiam in recto de for-
mali significet.

Secundo probatur eadem Minor: Ly Deus
non supponit in recto pro natura divina, sed pro
habente naturam, & tamen non significat in re-
cto de formali substantiam, sed naturam, ut
prædicti Recentes fatentur: Ergo ratio præ-
dicta nulla est. Consequentia patet, Antecedens
probatur. Si ly Deus supponeret in recto pro na-
tura, & non pro habente naturam, pro eodem
supponeret ly Deus, & ly Deus: Sed hoc dici ne-
quit, aliis sicut hæc propositio Deus generat, est
falsa & hæretica; ita ista, Deus generat Deum, falsa
& hæretica esset, cuius oppositum docent omnes
Catholici: Ergo ly Deus non supponit in recto
pro natura, sed pro habente naturam.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò contra primam conclusionem
D. Thomas in 3. dist. 1. qu. 2. art. 5. in solu-
tione ad 2. & 3. expresse docet personam divi-
nam duas assumere humanitates, non fore
unum hominem, sed plures homines, & hoc
probat in solut. ad 2. quia videlicet singularitas
& pluralitas termini substantivi, attenditur se-
cundum unitatem & pluralitatem naturæ signifi-
cate per terminum, & non secundum unitatem
& pluralitatem suppositorum. Et 1. p. qu. 36.
art. 4. & qu. 39. art. 3. asserit quod quia nomina
substantiva significant aliquid per modum sub-
stantiæ, nomina verò adjectiva significant aliquid
per modum accidentis; substantia autem sicut
per se habet esse, ita per se habet unitatem, vel
multitudinem; ideo singularitas & pluralitas no-
minis substantivi, attenditur secundum formam
significatam per nomen: Ergo cum ly homo no-
men substantivum sit, ut docet idem S. Doctor
hic art. 6. illius unitas vel pluralitas attendi debet
penes formam significatam, & consequenter
cum in prædicto casu humanitates essent plures,
quævis esset unicum suppositum, non esset u-
nus homo, sed plures homines.

Ad primum D. Thomæ testimonium, respon-
deo illum: hic art. 7. ad 2. hanc retulisse senten-
tiam, & expresse retractasse. Nec valet solutio
Capreoli dicentis S. Doctorem loqui in præsen-
ti de nominibus adjectivis, non de substantivis,
cum docet ad sui pluralitatem exigere distinctio-
nem suppositorum. Non valet, inquam, Tum
quia rationem reddit, cur persona duas assumens
naturas, non duo homines, sed unus homo dica-
tur: At homo nomen substantivum est; Ergo in

Tom. IV.

præfenti de nominibus substantivis loquitur, &
non solum de adjectivis. Tum etiam, quia (ut
suprà dicebamus) D. Thomas 1. p. qu. 36. art. 4.
ad 2. docet Patrem æternum propter plures pro-
prietates non posse dici plura principia, quia
(inquit) implicaretur pluralitas suppositorum:
At principium nomen substantivum est, ut ibi-
dem docet idem S. Doctor: Ergo cum ait nun-
quam nomen ab aliqua forma impositum dici
pluraliter, nisi propter pluralitatem supposito-
rum, non solum de adjectivis, sed etiam de sub-
stantivis loquitur.

Ad secundum dicendum cum Cajetano, Fer-
rariensi, & aliis Thomistis, D. Thomam ibi so-
lum velle pluralitatem formæ significare attendi
ad pluralitatem nominis substantivi, ut sufficien-
tem, si sit substantivum abstractum, ut humani-
tas, si autem concretum sit, ut sic attendi ut re-
quisitam ad pluralitatem hominis, non tamen ut
sufficientem, nisi accedat ut conditio supposito-
rum pluralitas. Nec obstat quod S. Doctor ibi
hujus conditionis mentionem non fecerit; illius
enim ibi non meminit. Tum quia solum expli-
cabat id in quo differunt substantiva & adjectiva,
non verò id in quo conveniunt; illa verò conve-
niunt in necessitate multitudinis suppositorum.
Tum etiam, quia ad doctrinam quam prædictis
locis statueret intendebat, nempe nomina essen-
tialia substantivè sumpta singulariter de personis
prædicari, conditio illa necessaria non erat. Quæ-
stione verò 36. ejusdem primæ partis art. 4. ad 2.
ut salvaret Patrem non esse duo principia, ob du-
plicem proprietatem, secundum quarum unam
est principium Filii, & secundum aliam princi-
pium Spiritus Sancti, dictam conditionem ex-
pressit, docens non esse duo principia, ob dupli-
cem proprietatem, quia implicaretur pluralitas
suppositorum.

Obijciens secundò: Si una persona divina simul
assumeret duas naturas humanas esset unus homo,
eodem modo si assumeret unam humanitatem, si-
mul assumeret naturam leonis, esset unum ani-
mal: At falsum est quod assumens simul naturam
humanam & naturam leoninam, sit unum animal:
Ergo & quod persona divina simul assumens
duas naturas humanas, sit unus homo. Major
patet ex paritate rationis, Minor probatur, Non
potest unum & idem animal simul pertinere ad
speciem hominis & ad speciem leonis, cum spe-
cies ejusdem generis oppositas differentias im-
portent: At si assumens simul naturam humanam
& naturam leoninam, esset unum animal, idem
animal simul ad speciem hominis & leonis per-
tineret: Ergo &c.

Respondeo, concedere Majori, negando Min-
orem, etenim hoc nomen animal, est concretum
substantivum ad pluralitatem verò concreti sub-
stantivi, requiritur pluralitas non solum formæ,
sed etiam suppositi, ut paragrapho præcedenti
ostendimus. Unde ad probationem in contra-
rium, distinguo Majorem: Unum & idem ani-
mal non potest simul pertinere ad speciem homi-
nis & leonis, si sit unum non solum ratione unius
substantiæ, sed etiam ratione unius naturæ &
formæ, concedo Majorem. Si sit unum non ra-
tione unius naturæ, sed duntaxat ratione unius
substantiæ, nego Majorem, & sub eadem di-
stinctione Minoris, nego Consequentiam.

Obijciens tertio contra secundam conclusio-
nem: D. Thomas hic art. 6. ad 1. docet quod in
casu quo tres personæ eandem humanitatem

Rrr 2

assu.